

Talande tillfällen

Den världsberömde semiotikern och författaren Umberto Eco (1932–2016) bortgång förra fredagen fick stor uppmärksamhet i de europeiska medierna. En del tolkade rent av hans sorti som en tyst protest mot det sönderfall som EU just nu hotas av på grund av britternas bångstyrihet.

Eco hade kanske uppskattat en sådan tolkning. Ett drivande element i hans första och största roman *Rosens namn* (1980) — i svensk översättning 1983 — var ju människans benägenhet skönja betydelser och samband där de helt enkelt inte finns.

Med tiden blev romanens världssuccé en börda för Eco. När han tillfrågades varför han skrev boken svarade han trött att allting bottnade i ett behov att få döda en munk. Men faktum är att han redan i bokens förord konstaterade ”detta är en berättelse om böcker”. Och sant är att huvudpersonen i *Rosens namn* är den brittiske franciskanmunken William av Baskerville, som i sin mordutredning i ett norditalienskt kloster i början av 1300-talet utnyttjar de logiska insikter han erhållit av tidens stora tänkare Thomas av Aquino och Roger Bacon.

William, Baskerville, Bacon, mystiska mord i labyrintartade bibliotek — jovisst, det råder inget tvivel om att Eco här lekfullt hänvisar till Conan Doyles mästardetektiv Sherlock Holmes. I dag upplever vi som bekant en formidabel Sherlock Holmes-renässans med två konkurrerande TV-serier, men tro inte att Eco var den första att göra denna litterära uppkoppling.

I Finland gjordes samma trick redan 1914, då en klick amanuenser vid Helsingfors universitetsbibliotek under pseudonym gav ut verket *Herr Corpwieth, gentleman-detektiv*, i vilket allting börjar med ett mord i bibliotekets då nyligen invigda Rotunda-annex. Egentligen handlade det om ett hopkok av lättsamma hänvisningar till samtida litteraturvetenskapliga debatter. Amanuensernas sportande med litterära pastischer avslutas med en scen där Corpwieth träffar självaste herr Holmes och överlistar dennes brittiska positivism med fransk intuition à la Bergson.

Det finns en hel flora av Corpwieth-forskning tillgänglig. Och en av dem som just nu går i täten är docent Kristina Malmio, som precis som många andra bokmal i knutarna torde se fram emot den 1 mars klockan 12, när universitetsbiblioteket efter flera års reparationer åter tas i bruk. Okej, strikt taget heter det numera Nationalbiblioteket. Men för dem som i likhet med herr Corpwieths författare fått en ansenlig del av sina litterära kickar i byggnaden kommer den alltid att gå under förkortningen UB.

En vecka därefter, närmare bestämt den 8 mars öppnas i det nyrenoverade biblioteket en utställning över den berömde filosofen Georg Henrik von Wright, som redan som skolpojke satt i dess läsesalar och nu 100 år efter sin födelse betecknas som en av Finlands genom tiderna mest betydande vetenskapsmän. Och vet ni vad, även han hade mångahanda kopplingar till de bångstyriga britterna ...

Henrik Meinander, HBL 24.2.2016